

STEFAN LEONHARDT

ur. 1931; Pawłów



Miejsce i czas wydarzeń	Pawłów, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Pawłów, dwudziestolecie międzywojenne, II wojna światowa, przygotowania do wojny, burmistrz, Wacław Sommer, pomoc armii niemieckiej

Niemieckie przygotowania do wojny w Pawłowie

Wiosną 1939 roku naprzeciwko mojego domu, koło kościoła, ogrodzono murem teren, zwożone były belki, kantówki, deski i zaczęli budować jakieś budynki. Dowiedzieliśmy się, że to są warsztaty, gdzie organizowano przeglądy i naprawy sprzętu wojskowego, który po naprawie szedł na stację kolejową do Rejowca i gdzieś jechał. Dowiedzieliśmy się dopiero później, że jechał na wschód albo szedł szosą pawłowską do traktu Lublin – Chełm. Okazuje się, że ten techniczny batalion Wehrmachtu robił przeglądy i przygotowania do wojny niemiecko-sowieckiej. Oni byli całkiem innymi ludźmi.

Dwóch oficerów wygoniło nas z jednej połaci domu – Kurt i Hans, to byli nawet całkiem przyzwoici lejtnanci, innych też bardzo było dużo, więc wiele rzeczy wiedzieliśmy albo się ich domyślaliśmy. Ci Niemcy, przygotowując się do wojny, żyli się z nami, mieszkańcami przez te pół roku, kiedy tu byli. Można było z nimi zahandlować, coś od nich dostać, ich lekarz udzielał porad – to byli całkiem zwyczajni ludzie.

Pod koniec czerwca zaczęli się likwidować, a jeszcze wcześniej dowiedzieliśmy się, że burmistrz Sommer („s” po polsku, po niemiecku „z”) zaczął organizować pomoc dla armii niemieckiej – pojawiły się plakaty z nożami, zabijają, krew cieknie, mówiono nam, że komunizm zagraża cywilizacji europejskiej. Nagle wybuchła polsko-niemiecka przyjaźń. Później ludzie zaczęli dywagować, o co tutaj chodzi. Burmistrz zbierał furmanki z dobrymi końmi, a ludzi wysyłał do pomocy armii niemieckiej, żeby umacniali granicę w Dorohusku, bo tam miał być główny wypad. Między innymi mój szwagier Walerian Cichomski był w tej grupie, ale potem uciekł stamtąd, przekupił ich, powiedział, że jest chory. Była to przymusowa pomoc Polaków, pawłowian, przy uderzeniu.

Data i miejsce nagrania	2009-10-14, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Elżbieta Zasempa
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"